

ІННОВАЦІЙНІ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ – ШЛЯХ ДО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В Україні протягом останніх 30 років площа еродованої орної землі збільшилася майже на 2 млн га (щорічні втрати – 64 тис. га) і зараз становить 11,3 млн га, або майже п'яту частину всієї території. Виснажливе землекористування загрожує ґрунтоекологічною кризою. Наразі спостерігається системне перевищення виносу речовин з ґрунту над їх надходженням. Компенсація виносу поживних речовин довгі роки забезпечувалася за рахунок хімізації, що призводило до зниження родючості і деградації ґрунтів [1].

Тому однією з головних пріоритетних сучасних тенденцій українського аграрного виробництва має бути стрімке зростання його інноваційності, що забезпечить не лише підвищення ефективності та нарощування обсягів виробництва, а й розширення масштабів ресурсозберігаючого господарювання.

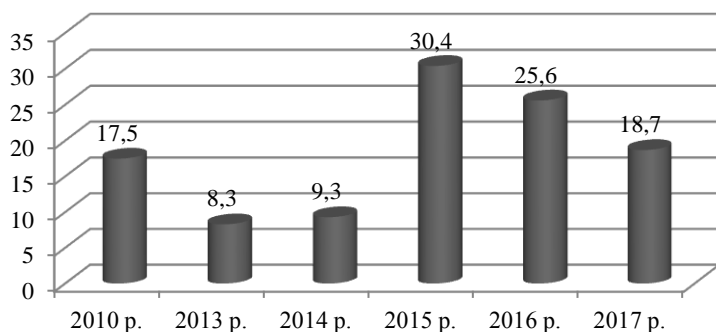

Рис.1 Рівень рентабельності продукції сільськогосподарства в сільськогосподарських підприємствах в Україні, %

Ефективність діяльності в Україні в с.-г. підприємствах (рис.1) найвищою була у 2015 році – 30,4 %, а у 2016-2017 рр. зазнала зниження. Так, як в Україні у 2015-2016 рр. частка виробництва продукції рослинництва складала 75,5 та 78,1 % відповідно, необхідно звернути увагу на рентабельність виробництва продукції основних товарних культур в рослинництві в с.-г. підприємствах.

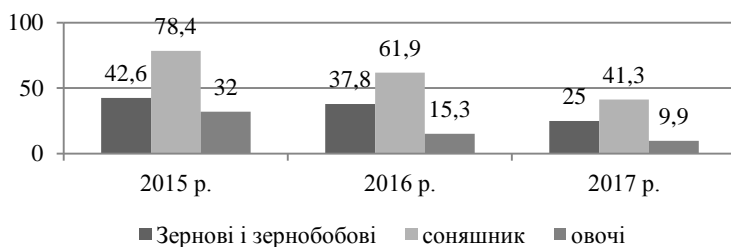

Рис.2 Рівень рентабельності виробництва окремих видів с.-г. продукції в с.-г. підприємствах в Україні, %

Як видно з рисунку 2, в с.-г. підприємствах України знижується рентабельність виробництва зернових та зернобобових, насіння соняшнику та овочевої продукції відповідно у 2017 році в порівнянні з 2015 роком на 17,6 %, 37,1 % та 22,1 %.

На нашу думку, це є наслідком грубих порушень науково – обґрунтованих правил системи землеробства, що спричинило перевищення витрат над очікуваним рівнем прибутковості.

Очевидно, що в Україні непереможне прагнення значної кількості аграріїв до масштабного нарощування обсягів монокультурного виробництва все більше загострює існуючу проблему виснаження природних ресурсів агросфери. Тому існує необхідність у пошуках стратегічного напрямку розвитку інноваційного землеробства та визначення альтернативних шляхів підвищення віддачі землекористування.

Термін «інновація» запровадив великий австрійський економіст Йозеф Шумпетер. Він стверджував, що інновація є історичним явищем, яке викликає необоротну зміну виробництва товарів. Також він вважав, що якщо замість зміни величини факторів ми змінимо функцію виробництва, то будемо мати саме інновацію. Отже, іншими словами інновація – це нова виробнича функція.

Аналізуючи різні підходи до визначення поняття інновація, ми дійшли висновку, що її варто визначати, як продукт, послуга, технологія або форми організації людської діяльності, які мають ознаки новизни, одержані як результат наукових розробок та раціоналізаторських рішень, і їх запровадження та/або реалізація дають можливість одержати економічний, соціальний, екологічний ефекти [3].

На нашу думку, головним у технологічній інновації є саме результат інноваційної діяльності сільськогосподарського підприємства. Результатом буде новий або вдосконалений продукт, впроваджений на

ринок, чи новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується на виробництві.

У рослинництві - це інноваційні технології, що дозволяють економити ресурси підприємства та підвищувати ефективність виробництва. Для цього існує спеціальна система заходів, які передбачають проведення низки наукових досліджень та розробок, створення і освоєння інновацій з метою максимізувати доходи та підвищити конкурентоспроможність продукції рослинництва шляхом зниження витрат на виробництві і підвищення її якості.

У тваринництві є свої особливості щодо розвитку інноваційних ресурсозберігаючих технологій. Перше, що буде впливати на розвиток інноваційних процесів є залежність виробництва від клімату. Друге – це використання у виробництві рослин і тварин, землі, що є біологічними активами підприємства. По-третє, на розвиток технологій значно впливає недосконалий рівень організації управління інноваційними процесами. І останнє – це виробничі та фінансові ризики, які є значно вищими на відміну від інших галузей.

Швидкість обороту інноваційного капіталу в тваринництві та його приріст не конкурують з промисловістю. Це особливо стосується виведення нових порід тварин, що може зайняти не один рік, а навіть сягати десятки років. Це вимагає економічного зростання та впровадження новітніх науково-технічних досягнень та технологій. При цьому треба забезпечити максимальну оптимізацію використання обмежених ресурсів – фінансових, інвестиційних, матеріально-технічних.

До сучасних інноваційних технологій в АПК належать: селекція сільськогосподарських культур, генна інженерія та генетично модифіковані організми, органічне землеробство, краплинне зрошення, космічні технології в сільському господарстві та нанотехнології.

Висновки. Ресурсний потенціал аграрних підприємств вкрай обмежений і використовується з низьким рівнем ефективності. Галузеві диспропорції у розвитку моновиробництва у сільському господарстві призвели до руйнації агроресурсів. На перспективу інноваційні аграрні ресурсоощадливі технології стануть важелем економічного зростання аграрних підприємств.

Література:

1. Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України Бородіної О.М., д-ра екон. наук Шубравської О.В. ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів НАН України». – К., 2018. – 152 с.
2. Сільське, лісове та рибне господарство www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm (дата звернення: 27.10.2018).
3. Шевченко А.А. Інноваційний розвиток аграрних підприємств / А.А. Шевченко, О.П. Петренко, Н.А. Добрянська // Аграрний вісник Причорномор'я: Економічні науки. Одеса: ТОВ «ВМВ». - 2017. -с.200-213
4. Шевченко А.А. Сучасні технології в рослинництві // А.А. Шевченко, А.Д.Ляхова // Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 30 листопада 2018 року). – Х.: ХНАДУ. – 2018. с. 176-179